[illegible]

ખુતબાએ સદારત

હઝરત સૈયદના [illegible] સાહેબ

[illegible] (૫૧) [illegible]

જે [illegible]

[illegible] તારીખ ૭-૮-૯ [illegible] ૧૩૩૯

હીજરી, મુતાબીક ૧૯-૨૦ [illegible] નવેમ્બર ૧૯૨૦ [illegible]

[illegible]

ગુજરાતી તરજુમો [illegible]

મોહમદ ઈબ્રાહીમ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

આવૃત્તિ પહેલી [illegible]

[illegible]

અલ્લાહો અકબર.

ખુત્બએ સદારત

હઝરત મૌલાના મૌલવી શેખુલ હિંદ માહમુદ
હસન (રહ) સાહેબ

જે જમઇઅતે ઓલમાએ હિંદના બીજા વાર્ષિક જલસામાં તારીખ ૭-૮-૯ રબીઉલ અવ્વલ ૧૩૩૯ હીજરી. મુજબ ૧૯-૨૦ ૨૧ નવેમ્બર ૧૯૨૦ ઇસ્વી એ દીલ્લી ખાતે પઢવામાં આવ્યો હતો.

ગુજરાતી તરજુમો કરાવી છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર

મોહમદ ઈબ્રાહીમ ભામજી.

ઓનરરી સેક્રેટરી, ખીલાફત કમેટી રાંદેર.

સુરત ભાગાતળાવ રોડ ઉપર આવેલા ધી "ઇન્ડીયા"
પ્રીં૦ પ્રેસમાં કંચનલાલ ચુનીલાલે છાપ્યો.

આવૃતિ પહેલી ૧૯૨૧. પ્રત ૨૫૦૦

કીંમત પહેલેથી છેવટ સુધી વાંચી અમલ કરવો

કૃપાળુ, દયાળુ અલ્લાહના નામથી શરૂ કરૂં છું

ઓ અલ્લાહ! તુંજ સ્તુતિને પાત્ર છે. આકાશો, અને જમીનો, અને તમામ પેદા થયેલી વસ્તુઓનો તુંજ રક્ષક છે. સ્તુતિનો હકદાર તુંજ છે. આકાશો, જમીનો, અને પેદા થએલી દરેક વસ્તુઓનો તુંજ પાદશાહ છે, (તેથી દરેક રીતે) સ્તુતિનો તુંજ હકદાર છે. તારો વાયદો ખરો છે, તારો દીદાર ખરેખર છે. તારી વાતો સાચી છે. સ્વર્ગ ખરેખર છે. નર્ક ખરેખર છે. તમામ નબીયો સાચા છે. મોહમ્મદ (સ) સાચા (રસુલ) છે, કયામત ખરેખર આવવાવાળી છે. ઓ અલ્લાહ! હું તારો તાબેદાર છું. તારા ઉપર ઇમાન લાવ્યો છું તારીજ ઉપર મારો વિશ્વાસ છે, અને મેં તારી તરફ વલણ કરી છે, અને તારા આધારેજ મેં (બીજાઓ સાથે) ઝગડો (ખરી બાબત માટે) કર્યો છે. અને તારીજ પાસે તેનો ફેસલો કરાવવા માટે આવ્યો છું. ઓ અલ્લાહ! મારા આગળા પાછળા બધા પાપોને માફ કરી દે! તુંજ સર્વથી આગળ અને સર્વથી પાછળ બાકી રહેવાવાળો છે. તારા વગર કોઇ પુજ્ય નથી. ઓ અલ્લાહ! તું તારા બંદા, અને રસુલ (સ) પર સલામતીઓ ઉતાર? જેવણનું પવિત્ર નામ મોહમ્મદ (સ) છે. જેવણ ખુલ્લી નીશાનીઓ લઇ આવ્યા હતા. તેવણના કુટુંબીઓ, અને દોસ્તો ઉપર પણ સલામતીઓ ઉતાર? ઓ સંપુર્ણ, અને કાયમ રહેવાવાળા ખુદા! અમો તારી રહમતની સાથે તારી પાસે ફરયાદ ચાહીયેં છીયે, અમારી ફરયાદ શાંભળ? અને અમોને જાલીમોના પંજાથી તારી રહમતના આધારે બચાવ! ઓ! દયાળુઓમાં સર્વથી વધારે દયા કરવાવાળા.

એ પછી આ ખાકસાર, એક તુચ્છ તણખાં સમાન પવિત્ર આલીમો ઇસલામી ભાઇઓ, અને દેશ બંધુઓની ખીદમતમાં એ અરજ કરે છે કે આપ સાહેબોએ મારા જેવા નાચીજ જર્ઇને જે મહાન કાર્ય માટે ચુંટી કાઢયો છે, તે માટે હું આ તમારા નિર્મળ પ્રેમ, અને માન વધારવા માટે તમો સાહેબોનો ખરાં અંતઃકરણ પુર્વક આભાર માનવાની સાથે એ અરજ કરૂં છું, કે પ્રમુખની જોખમદારીની જરૂરત, અને ચાલુ જમાનાની હોશ ગુમ કરે એવી ખેંચતાણ ભરી મોત, અને જીંદગી પર નજર કરતાં, હું મારી છેલ્લી પાંચ વરસની કેદ, અને ચાલુ લાંબી માંદગીના કારણે

પ્રમુખની જગ્યા માટે મારી જાતને અપુર્ણ જોઉં છું કારણ કે આવા નાજુક, અને ભયભર્યાં વખતમાં આવા મોટા ધાર્મીક અને કોમી મેળાવડાના પ્રમુખપણાં માટે એવો પ્રમુખ ચુંટાવામાં આવતે, કે જે દરેક વિષયોથી ખબરદાર હોય, જેની દીમાગી શક્તિ થાકવાવાળી ન હોય, જેનો દીલી ઈરાદો ધ્રુજવાવાળો ન હોય જેના દરેક અવ્યવો મજબુત હોય, એમ છતાં તમો સાહેબોએ મને આ ધાર્મીક, અને કોમી સભાના પ્રમુખ માટે ખાસ કર્યો, તો મારી પાસે કોઈ પણ ઈલાજ ન રહ્યો, કે હું ખુદાનું નામ લઇ તે સેવા બજાવવા માટે ગરદન જુકાવું, અને ખુદાના મદદ કરવા ઉપર વિશ્વાસ રાખી, ઇસલામ અને ઇસલામીઓની ચાકરી કરવા માટે તૈયાર થઈ જાઉં

મહેરબાન સાહેબો—મારી આ નમૃતા પુર્વક અરજ ઉપર પણ સંપુર્ણ ધ્યાન આપે છે કે ઘણાં મહીનાઓની ચાલુ લાંબી માંદગીના કારણે મને શંતોષ કારક વિચાર કરવાનો વખત મળ્યો નથી તેથી હું જે વાતો તમો સનમુખ ધરૂં, તેમાં જો કોઇ પણ રીતની ભુલ હોય, અથવા વાકયો વિખરાયલી હાલતમાં હોય, તો મારા ઉપલા ઉજરને ધ્યાનમાં લઈ મને માફ કરશો. કારણ કે ઉજર વડીલો કબુલી લ્યે છે.

ગૃહસ્થો—આજે જે જલસામાં આપ સાહેબો પધાર્યા છો, અને લાંબી મુસાફરીની તકલીફ ઉઠાવી ભાગ લીધો છે, એ તે પવિત્ર મેલાવડો છે, જેને માટે પવિત્ર કોરાનમાં હક તઆલા ફરમાવે છે કે," **તમો સહાબાઓ સાથે એ કામમાં સંમતિ લ્યો ?**" અને વળી ફરમાવે છે કે, "**તેઓનું કામ પોત પોતામાં મશવેરો કરી લેવું છે.**" અને વળી છે કે, "**ખુદાનો ડર, અને નેકીની સાથે તમો એકમતી કરો?**" એટલે ખુદા પાકે પોતાના વ્હાલા રસુલ (સ૦)ને પણ એવો હુકમ કર્યો, કે તમો તમારા દોસ્તોની સાથે મશવેરો કર્યા કરો ? અને પછી ઇસલામીઓનો દબદબો પણ એમ બયાન કર્યો, કે તેઓ પોતાના કામોને પોત પોતામાં મશવેરો કરીને ફેસલો આપે છે એ ઉપરથી સાફ રીતે સાબેત થઈ ગયું કે મુસલમાનોના તમામ કામો, તેમાં ખાશ કરી એવાં કામો કે જેને ઈસલામી તમામ આલમથી નીસબત છે, તે પોતપોતામાં એક મત સાથેજ થવાં જોઇએ એ હુકમ તો એવા જલસાઓના દુરસ્ત થવાની બુનયાદ

નાંખે છે. કે જે માત્ર મશવેરા લેવાને માટે કરવામાં આવે. હવે જે ત્રીજું ફરમાન છે કે "ખુદાનો ભય, અને નેકીની સાથે તમો એક મતી કરો !" એ વાક્ય એવા મેલાવડાઓની તરફને ખાસ કરે છે. એટલે મશવેરાના મેલાવડાનું ખુદાના ડર, અને નેકી ઉપર હોવું અવશ્ય જરૂરી છે. એવા તમામ મેળાવડા કે જેનો મૂળ હેતુ માત્ર પવિત્ર દીનની તરફ-દારી, અને રક્ષા હોય, અને જેમાં નેકી, અને ભલાઈના રસ્તાઓ તરફ ધ્યાન દોડાવવામાં આવે. અને જેમાં ખુદા પાકનો ડર હોય, એવા તમામ મેળાવડાઓ કરવા, અને તેમાં ભાગ લેવો, ખુદા પાકના હુકમો પર ચાલવું, અને તેના રસુલ (સ૦)ના રસ્તે દોરાવું છે

ચાલુ જમાનામાં ઈસલામના દુશમનોએ જુલમ કરી પવિત્ર મથકોને લુંટવી લીધાં, અને ખીલાફતને પાયમાલ કીધી. અને ઇસલા-મીઓના પવિત્ર જાન, અને માલથી વધુ વ્હાલા દીનને બે ઈજ્જત કીધો અને ઇસલામી ભાઇઓના જાન, માલ, ઇજ્જત, આબરૂ બરબાદ કીધી. એ માટે ઇસલામીઓની ઉપર ફરજ થઇ ગયું, કે તેઓ પોતાના દીની ભાઇઓની હમદર્દી અને મદદ, અને પવિત્ર ધર્મના રક્ષણ, અને ઇસલામના દુશમનનો નાશ કરવાને માટે તૈયાર થઇ જાય. આ ફરજમાં ચીન, જાવા, હિંદ, તુર્કસ્તાન, બુખારા વીગેરે દરએક જગ્યાના મુસલમાનો બરાબર છે. કોઇનું પણ ખાસપણું નથી, જે જગ્યાએ લડાઇ હતી. તે જગ્યાએ જેવી રીતે ત્યાંના ઇસલામીઓ પર ફરજ હતું. કે તેઓ પોતાના દીની ભાઇઓનું રક્ષણ કરે, અને ઇસલામના દુશમનોનો નાશ કરે, તેવીજ રીતે દુન્યાના તમામ ઇસલામીઓ પર પોતાના એશયાઇ અને યુરોપીઅન દુઃખી ઇસલામીઓની મદદ કરવી, અને ઇસલામના દુશમનને નાબુદ કરવું ફરજ હતું. અગર મદદ કરવાના રસ્તાઓ, અને ઇસલામના દુશમનોના નાશ કરવાની સુરતો જુદી હોય.

જમહયતે ઓલમાએ હિંદની આગળ જ્યાં જેવી રીતે બીજાં ધાર્મીક, અને ઇલ્મી ફરજો છે, ત્યાં આ વખતે આ ફરજ પણ છે. અને આ વખતે તમામ બીજાં ફરજોથી આ ફરજ વધુ આગળ, અને જરૂરી છે.

હવે એ સવાલ ઉઠે છે, કે હીંદના ઇસલામીઓને દેશાવરના ઇસલામીઓની સાથે એવી તો શું નીસબત છે, કે જેથી સાત સમુદ્ર પાર વસવાવાળાઓની જાનથી, અને માલથી મદદ કરવી ફરજ થઇ જાય ? એનો જવાબ એ છે, કે ઇસલામે પોતાના તાબેદારો, અને પવિત્ર કલમો પઢવા વાળાઓની વચ્ચે એક સંપી,

હિંદના ઈસલામીઓને દેશાવરના ઈસલામીઓની સાથે નીસબત.

અને ભાઇબંધીની એક એવી નીસબત કાયમ રાખી છે. કે જે તમામ કોમી અને બનાવટી એક સંપીઓથી શ્રેષ્ટ છે. એમાં જાત, લીબાસ, અને રંગનો કાંઇ પણ ફેર રાખ્યો નથી. માત્ર ખુદાએ વાહેદ ઉપર ઇમાન લાવવું એક પશ્ચિમના માણસને પુર્વના રહેવાવાળાની સાથે ભાઇ બનાવી દે છે. અને પુર્વના રહેવાવાળાઓમાં જેવી રીતે એક બીજાની સાથે નીસબતો હોય છે, તેવીજ રીતે તે પશ્ચિમનાં રહેવાળા સાથે એક ભાઈની જેમ બીજા ભાઇ સાથે નીસબત હોય છે, તેવીજ રીતે કાયમ થઇ જાય છે. હક તઆલા કોરાને પાકમાં ફરમાવે છે કે "તમામ મુસલમાનો [પોત પોતમાં] ભાઇ ભાઇ છે," અને નબી (અલ): ફરમાવે છે કે, "તમામ મુસલમાનો ઉપર જરૂરી છે, કે એક બીજા માટે એવા દર્દી થઇ જાય, કે જેવી રીતે માથું દુઃખતું હોય તે વખતે શરીરના બધા અવ્યવો દુઃખ ઉઠાવે છે" અને વળી ફરમાવ્યુ છે કે, "તમામ મુસલમાનો એકજ શરીરની જેમ છે. અગર આંખમાં દુઃખ હોય તો બધું શરીર દુઃખી ઉઠે છે. અને માંથું દુઃખતું હોય તો બધું શરીર તકલીફ ઉઠાવે છે."

એવીજ રીતે એક મુસલમાનના દુઃખથી તમામ મુસલમાનોને ઇજા પહોંચવી અવશ્ય જરૂરી છે.

હક તઆલા, અને તેના રસુલ (સ૦) ના પવિત્ર હુકમોથી સાફ રીતે સાબેત થઇ ગયું, કે એક ઇસલામીને બીજા ઇસલામીના દુઃખથી એવીજ રીતે તકલીફ પહોંચવી જોઇએ, જેવી રીતે એક અવ્યવના દર્દથી

બીજા અવ્યવોને ઇજા પહોંચે છે. અને એ ઉપરથી એ પણ સાબેત થઇ ગયું, કે ઇમાન સંપુર્ણ તેજ વખતે કહેવાશે, કે એક મુસલમાનને બીજા મુસલમાનના દુઃખથી વગર અખત્યારે ઇજા પહોંચે જેવી રીતે એક અવ્યવના દુઃખથી બીજા અવ્યવોને વગર અખત્યારે ઇજા પહોંચે છે. અને વળી નબી (અલ) ફરમાવે છે કે. "એક ઇસલામી બીજા ઇસલામીનો ભાઇ છે. તેની ઉપર જુલમ ન કરે. અને દુશમનના પંજામાં છોડી ન દે." અને વળી સહી મુસલીમની એક રીવાયતમાં છે કે, "તેની ઉપર જુલમ ન કરે, અને તેની મદદ કરવા થકી મોઢું ન ફેરવે અને તેને બે ઇજ્જત ન કરે." અને વળી ફરમાવ્યું છે કે, "જો મુસલમાન કોઇ મુસલમાનની એવી જગ્યાએ મદદ ન કરે, જ્યાં તેની ઇજ્જત લુટવામાં આવતી હોય અને તેની આબરૂ પાયમાલ થતી હોય. તો ખુદાપાક તેની મદદ ન કરશે. જ્યાં તેને ખુદાપાકની મદદની જરૂર હશે. અને જો કોઇ મુસલમાન કોઇ મુસલમાનની એવી જગ્યાએ મદદ કરશે. જ્યાં તેની ઇજ્જત લુટવામાં આવતી હોય, અને આબરૂ પાયમાલ થતી હોય તો ખુદાપાક તેની મદદ કરશે. જ્યાં તેને ખુદાપાકની મદદની જરૂર હશે." અને વળી છે કે, "મુસલમાન મુસલમાનનો ભાઇ છે, અને તે તેને મુસીબતથી છોડાવે છે. અને તેનું છુપું રક્ષણ કરે છે."

હક તઆલા, અને તેમઃ રસુલ (સ૦) ના આ ફરમાનો છે. અને પવિત્ર ઇસલામના આ દબદબા ભર્યાં હુકમો છે. જેથી કરી હીંદના મુસલમાનો પોતાના દરયા પારના મુસલમાનોની મદદને પોતાના પવિત્ર ધર્મનું નિર્મળ ફરજ સમજે છે. અને ખાત્રી પુર્વક માને છે, કે અગર અમોએ આવા દુઃખ ભર્યાં સમયે તેઓની મદદ ન કીધી, અને કાનોમાં તેલ નાખી બેસી રહ્યા, અને તેઓને દુશમનોના પંજામાં છોડી દીધા. અને બને એટલી કોશીશ ન કીધી; તો કયામતને દીવસે ખુદાપાકના ગજબથી છુટકારો અશકય થઇ પડશે.

ઇસલામના પ્રકાશ પહેલાં બળવાન લોકો પોત પોતામાં હમદર્દી હાસલ કરવા માટે દુન્યાની કોમોમાં એવો રીવાજ હતો, કે તેઓ એક

બીજાની સાથે એક સંપી, અને કોલકરાર કરતા હતા. જે બે કોમો પોત પોતામાં કોલકરાર કરતી, તે એક બીજાની મદદ કરતી. એક બીજાની સાથે મળી, દુશમનોની સાથે લડતી. એ કોલકરારની રીત આજ સુધી નોન મુસલીમ કોમોમાં ચાલુ છે.

ઇસલામએ એ કોલકરાર, અને દોસ્તીને પોતપોતામાં જરૂરી સમજી નથી. પણ વગર જરૂરી સમજવાથી એ મતલબ નથી, કે મુસલમાનોને એક સંપી અને દોસ્તીની જરૂરત નથી. એનું કારણ એ હતું, કે ઇસલામીઓને તેઓના પવિત્ર ધર્મે એ પોતપોતાની એકસંપીના આધારે વધારે મજબુત બનાવ્યો છે. જે વખતે એક માણસે "લાઈલાહા ઇલલલ્લાહ, મોહમ્મદુર્ રસુલુલ્લાહ" કહી દીધું, તેજ વખતે તે બીજા તમામ મુસલમાનોનો ભાઇ થઇ ગયો. પછી તે પશ્ચિમ દેશનો રહેવાવાળો હોય, કે પુર્વને છેડે વસ્તો હોય, ગોરો હોય, કે કાળો, કાંઇપણ ફેર રાખ્યો નથી.

મુળ બાબત એમ છે કે, કોલકરાર કરવાથી ત્રણ લાભો મળે છે. એક તો એ કે તેણે જેની સાથે મિત્રતા કીધી છે, તેના હુમલાથી તે નીડર થઇ જાય છે. બીજું એકે કોઇ ત્રીજા સાથે મળી તેની ઉપર હુમલો કરશે નહીં. અને ત્રીજું એકે જ્યારે એ કોઇ પોતાના દુશમન ઉપર હુમલો કરશે, તો તે તેને મદદ કરશે.

એ ત્રણે બાબતો એક માણસ ઉપર મુસલમાન થતાંજ ફરજ થઇ જાય છે. દાખલા લેખે પહેલી વાત એ કે તેણે જેની સાથે કોલકરાર, અને મિત્રતા બાંધી છે, તેના હુમલાથી નીડર થઇ જાય છે એ માટે ફરમાવ્યું છે કે, 'મુસલમાનોને ગાળ આપવી ફીસ્ક, અને તેની ઉપર હુમલો કરવો કુફ્ર છે." બીજી હદીસમાં છે કે, "મુસલમાનને બીજા મુસલમાનના જાન, માલ, આબરૂ ઉપર હુમલો કરવો હરામ છે." વળી ફરમાવ્યું છે કે, "જુઓ! મારી પછી કાફેરોની જેમ ન થશો, કે એક બીજાની ગરદન મારો." વળી ફરમાવ્યું છે કે, "જે માણસ કોઇ મુસલમાનને જાણી જોઇ મારી નાંખશે, તેનો બદલો દોઝખ છે, તેમાં તે સદા રહેશે, અને તેની ઉપર ખુદાનો ગજબ, અને ધિકકાર ઉતરશે, અને તેને માટે હક તઆલાએ સખત સજા તૈયાર કીધી છે."

હવે બીજી બાબત એ છે કે, એક ઇસલામી બીજા ઈસલામી તરફથી એવી ચિંતા ન રાખે, કે તે તેના દુશમનની સાથે મળી તેના ઉપર હુમલો કરશે. એ માટેના હુકમો પણ જુઓ ?. " **મુસલમાનો કાફેરોને પોતાના દોસ્ત મુસલમાન વિરૂદ્ધ ન બનાવે, કે કાફેરો સાથે મળી મુસલમાનોની સાથે લડે "** ઉપલી કોરાન શરીફની આયાતના ખુલાસામાં " તફસીરે ઇબ્ને જરીર"માં લખ્યું છે કે, " **આ આયાતના એવા ભાવાર્થ થાય છે કે, અય મુસલમાનો ! કાફેરોને પોતાના દોસ્ત, અને મદદગાર ન બનાવો ? કે જેથી તમો તેઓની ધાર્મિક બાબતોમાં દોસ્તી કરો. અને તેઓની મદદ ઈસલામીઓ વિરૂદ્ધ કરો.** "

ત્રિજી બાબત એ છે કે, અગર મુસલમાન કોઇ ઈસ્લામના દુશમન ઉપર હુમલો કરે, તો તમામ મુસલમાન તેની મદદ કરે. એ વિશે નબી (અલ.)નું સાફ ફરમાન " અબુદાઉદ " માં છે કે, " **તમામ મુસલમાન ઇસલામના દુશમનના મોકાબલામાં એક હાથ છે.** " એટલે ઇસલામના દુશમનના મોકાબલામાં મુસલમાનોએ એવી રીતે કામ લેવું જોઇએ કે તે બધાઓની હરકત એકજ હાથની હરકત છે.

જ્યારે સાબેત થઈ ગયું, કે મુસલમાનો માટે આ રસમી કોલકરારોની બધી જોખમદારી ઇસલામ લાવતાંજ હાંસલ થઈ જાય છે ત્યારે મુસલમાનને મુસલમાનની સાથે ચાલુ રીવાજ પ્રમાણે લેખીત, અથવા કબુલાતી કોલ કરારની કાંઈ જરૂરત નથી. હવે રહી એ વાત કે મુસલમાન કોઈ બીજી કોમ સાથે કોલકરાર, એક સંપી કરે, અને તેનો તે નોન મુસલીમ કોઇપણ રીતે વચન ભંગ ન કરે અને પોતાના વચન ઉપર મકકમ પણે કાયમ રહે તો એ એક જુદીવાત છે.

હવે જોવાનું એ છે, કે આજે દુન્યાની તે કોમો કે જે પોતાના રસમી કોલકરારોને શ્રેષ્ટ ગણે છે. તેઓને શું સત્તા છે, કે તેઓ આ આસમાની કોલકરાર, અને ધાર્મીક રૂબને રોકી દયે. અથવા એમ કહે કે, હિંદના ઇસલામીઓને તુર્કી, એરાક, અથવા સીરીયાના ઇસલામીઓની સાથે શું નીસબત ? એઓ શા માટે બરાડા પાડે છે ? અમો તેઓને પોકારીને કહીયેં છીએં કે ઈસલામીયોમાં પોતપોતામાં એક સંપી, અને

કોલકરાર મનુષ્યે કાયમ કરેલા નથી, પણ ખુદાએ વાહેદના નીમેલા છે, અને સખત તાકીદની સાથે ધાર્મીક ફરમાનો એ કાયમ કરેલા છે. અમેરીકાવાળા યુરોપમાં આવી તમારી મદદ કરે, એ કાયદા, અને ન્યાય વિરૂધ્ધ કોલકરાર તમને લાચાર બનાવી દયે છે, ત્યારે ખુદા, અને તેના નબી (સ)ના પવિત્ર ધર્મએ કાયમ કરેલા કોલ કરાર તેઓને એમ હુકમ કરે, કે તમે તમારા દીની ભાઇઓ પછી તે ગમે ત્યાંના હોય, તેને મદદ કરો ? તો શું ! તે ગુનોહ કહેવાશે ! કોઇપણ મનુષ્યે ઘડેલા કાયદાઓને સત્તા નથી ? કે તે ઇસલામીઓને તેઓની ધાર્મીક ફરજો અદા કરતાં અટકાવી શકે, અથવા તેઓના દુરૂસ્ત ધાર્મીક વિષયોને ધાર્મીક ન બતાવે.

અહીંયા આપણી તબીયતમાં એક કુદરતી રીતે સવાલ ઉત્પન્ન થાય છે, કે એ શું બનાવો છે ? કે જેણે ઇસલામીઓને દુઃખી, અને બેચેન કરી દીધા છે ? અને તે કયા કારણો છે ? કે જેને લીધે હિંદની બહાર વસવાવાળાઓની સાથે હમદર્દી, અને મદદ ફરજ થઇ ગઇ ? એનો જવાબ આપવા, અને શાંભળવા માટે પત્થરનું દીલ અને ફોલાદનું કલેજું જોઇએ અને તેના વિગતવાર બયાન માટે ઘણું લાંબુ વખત જોઇએ તે માટે પહેલાં તો હું મારી કમતાકતીના કારણે, અને બીજું વર્તમાન પત્રો, અને આમ સભાઓમાં તે વિષય ખુલ્લે ખુલ્લી રીતે પ્રગટ થઇ ગએલો હોવાના કારણે તે માટે માત્ર થોડાં વાકયો ઉપર ટુંકમાં સમાપ્ત કરૂં છું.

વ્હાલા સાહેબો—ઇસલામી આલમમાં ભૂતકાળની કેટલીક પાછલી સદીઓથી તુર્કીના નામદાર સુલતાન ઇસલામી જાહોજલાલી અને મક્કા શરીફ, મદીના તૈયેબા, બૈયતુલ મુકદ્દસ, ઐરાક વીગેરે તમામ ઇસલામી પવિત્ર મથકોના રક્ષણ માટે પોતે અને તેવણની સલતનત જોખમદાર હતી. એક મોટામા મોટી ઇસલામી આલીમોની મંડળી નામદાર સુલતાનને ખલીફતુલ મુસલેમીન માનતી હતી અને નામદાર સુલતાન ખીલાફતના કામને ઘણીજ ખુબી સાથે બજાવતા હતા, એવણની સલતનતની ચડતી, અને રાજ્યના વિસ્તારનું વધવું ખ્રીસ્તી રાજ્યોની આંખ્યોમાં કાંટાની જેમ ખટકતું હતું. અને એઓ સદાથી એમ ચાહતા હતા, કે ખલીફતુલ મુસલેમીનની તાકત ઘટાડી દેવી જોઇએ, અને કોન્સટાન્ટીનોપલ પર કબજો કરી યુરોપમાંથી ઇસલામનું નામ નાબુદ કરવું જોઇએ, પણ તુર્કીના નામદાર સુલતાન એ ખ્રીસ્તી વરૂઓના વચ્ચે

બત્રીસ દાંત વચ્ચે એક જીભની જેમ સાચા, અને સલામત હતા. અને ખલીફતુલ મુસલેમીનનો ઇસલામ માટે જીવતોડ મુકાબલો, આ બીજાઓના હકોને જુલમ કરી ઝુંટવી લેનારાઓની ઇર્ષાખોર જરૂરતોને પુરી થવા દેતો ન હતો. એમ છતાં ઈસલામના વેરીઓના લોભી દાંતો ગરીબ તુર્કોના શરીરમાંથી માંસના લોચડા નોચતા રહ્યા. અને ૧૮૭૭થી આ લુટફાટનો સીલસીલો એકતારો ચાલુ રહ્યો. ઈજીપ્ત જેવા માલદાર દેશ, કીબર્સ, ત્રીપોલી, સેલોનીકા, ગ્રીક, બલગેરીયા, સરવીયા, અલબેન્યા, વીગેરે જગ્યાઓ એક પછી એક આ વરૂઓની ભુકનો આધાર થઇ ગઇ, અને એ મોટા કોળીયાઓને એવી રીતે હજમ કરી ગયા, કે ડકાર પણ ખાધો નહીં છેવટે આ મોટી યુરોપી લડાઇનો વખત આવ્યો, અને કાંઇ એવું કારણ ઉત્પન્ન થયું, કે તેમાં તુર્કીને પણ ભાગ લેવો પડયો. અને ભાગ પણ તે પાર્ટી તરફ લેવો પડયો, જેના વિરૂદ્ધ બ્રિટન હતું. આ વખતે તમામ દુન્યાના મુસલમાનોને તેમાં ખાસ કરી બ્રીટન રાજ્ય સત્તામાં વસ્વાવાળાઓની આગળ જે મુસીબતો આવી છે, તેને તે ખુદા કે જે ઘણો જાણકાર, અને હીકમતવાળો છે, તેજ વધારે જાણે છે.

બ્રિટન પ્રધાન મંડળ એ પોતાની ઇસલામી રૈયતને વખતો વખત એવી ખબર, અને ખાત્રી આપી. કે તમારા પવિત્ર મથકોને કાંઇપણ આંચ પહોંચશે નહીં. અને કોન્સટાન્ટીનોપલ ઉપર કોઇ પણ દુશ્મની ભર્યો કબજો કરવામાં આવશે નહીં. ઇસલામીઓનું આ જુઠા ભરોસા ઉપર યકીન કરી બેસી રહેવું, ઘણીજ ભયંકર ભુલ હતી. તેનો કડવાસ આજે તેઓના રૂહાની સ્વાદને કડવો બનાવી રહ્યો છે, પણ બનાવ એમજ બન્યો, કે મુસલમાનો ખાત્રી પુર્વક થઇ ગયા, અને બ્રીટનને જાન, અને માલથી મદદ કરી બ્રીટનની ફતેહના કારણ પોતે બન્યા.

બ્રીટનના ખુદ સ્વાર્થી ચબરાકોએ હવાની દીશા પોતાની તરફ જોતાજ ચાલાકીની ચાલો ચાલવા લાગ્યા, અને તમામ દુન્યાની બેઐબ કોમોની આંખ્યોમાં ધુળ નાંખી, પોતાના બધા વચનોનો ભંગ કરવા લાગ્યા

પવિત્ર મથકો પર કબજો કરી લીધો, કોન્સટાન્ટીનોપલને લશ્કરી કબજામાં જકડી લીધું, સ્મર્ના ગ્રીકોને આપી દીધું, અરબને લોભ આપી ખલીફતુલ મુસલેમીનથી બેવફા બનાવી દીધો, તુર્ક સીપાહો પાસે હથીયાર

મુકાવી લડાઇ બંધ હતી, તે દરમ્યાન તે વરીઓને હાથપગ વગરના બનાવી શરમ ભરી શરતો પર સહી કરવાને માટે લાચાર બનાવી દીધા, સુલેહની શરતો પર ખાસ રીતે ખીલાફતને નાબુદ કરવાની શરતો લખવામાં આવી, ઇસ્લામીઓની ખલીફતુલ મુસલેમીનથી ધાર્મિ સરપરસ્તીની નીસબત કાપી નાંખવામાં આવી, તુરકીના નામદાર ગાદી વારસને નજર કેદ કીધા અને એવી રીતે બીજા હજારો ન્યાય વિરૂદ્ધ સુલુકો કર્યા.

એ લડાઇમાં સીરીયા, અરબ, સ્મર્ના, તુરકી વગેરેના ઇસ્લામીઓ પર મુસીબતોના પહાડો તોડી પાડયા, લાખો મુસલમાનો બેગુનાહ મારી નાંખવામાં આવ્યા, લાખો સ્ત્રીઓ વીધવા, અને બચ્ચાંઓ યતીમ થઈ ગયાં, હજારો મુસલમાનો ઘર બરબાદ થઇ જવાથી, દેશ તજી પરદેશ નાશી ગયા અને આજે પરદેશમાં રસ્તાઓ પર અને મેદાનોમાં મદદગાર વગર પડયા છે, સેંકડોના શરીરે વસ્ત્ર પણ નથી, અને એટલો ખોરાક પણ નથી કે જેથી માત્ર ભુખના દેવથી પોતાનો પ્યારો જાન બચાવી શકે. સ્મર્નામાં હજારો વગર ગુનાહે મારી નાંખવામાં આવ્યા, અને સ્ત્રીઓની લાજ લુંટવામાં આવી.

આ તે આત્મ ઘાતક બનાવ છે કે જેણે તમામ દુન્યાના મુસલમાનોને બેચેન બનાવી દીધા છે. અને જેના દીલમાં એક જરા પણ ઇમાન બાકી છે, તે પારાની જેમ બેકરાર છે. અને પોતાના ધાર્મી, સદાચરણી, ન્યાયી હોવાને સમજે છે, કે આપણા આ દુઃખી ભાઇઓની હમદર્દી, અને મદદ માટે ઉઠી ઉભો થાય, અંને બને ત્યાં સુધી પોતાના આ દુઃખી ભાઇઓને દુશમનોના ગુફામાંથી બહાર કાઢે અને જાલીમોના પંજાથી છોડાવે.

ઇમાની ભાઇબંધોની એક આલમગાર લહેર ઉઠી, અને તે એક પળવારમાં પુર્વથી પશ્ચિમ, અને ઉત્તરથી દક્ષિણ પહોંચી ગઈ, અને તેણે સુતેલાઓને જગાડી દીધા, અને જાગતાઓને ઉભા કરી દીધા, અને ઉભેલાઓને દોડાવી દીધા. ખુણે ભરાઇ અલ્લાહ અલ્લાહ કરવા વાળાઓ, કીતાબના કીડા વાલ્બે ઇલ્મો, મદરસાઓમાં બેસી વિજળીના જેવું સાફ, અને તેજ વિવેચન કરવા વાળા આલીમો, દુકાનપર બેસી વેપાર કરવાવાળાઓ, માલ ઉંચકનારા મજુરો વીગેરે સર્વ એક સફમાં આવી ઉભા

થઇ ગયા, એટલુંજ નહીં પણ મિત્ર રાજ્યો તેમાં ખાસ કરી ચીનની ચાલ, અને હક વગરની લુટની ફરેબી જાલ જોઈ એકવીસ કરોડ હિંદુ ભાઇઓ પણ ગરીબ તુર્કોની હમદર્દીને માટે તૈયાર થઇ ગયા

એ ફરજ તો મુસલમાન ભાઇઓની મદદની સાથે નીસબત રાખે છે. જેમાં ઈનસાની હમદર્દી. અને સદાચરણી લાજના કારણે હીંદુભાઇઓ પણ મુસલમાનોની સાથે કામ કરી રહ્યા છે એ પછી બીજું ફરજ ધર્મની તરફદારી, અને પવિત્ર મથકોની ઇજ્જત બાકી રાખવાને માટેનું છે તે માટે દુન્યાથી તશરીફ લઇ જતી વખતે હઝરત (સ) એ કરેલી આખેરી વસીયત આપણને જોવાની છે. તે એ છે કે, આપે ફરમાવ્યું છે કે, "મુશરેકીનને અરબ દેશમાંથી કાઢી મુકો?" અને વળી ફરમાવ્યું છે કે, "યહુદ, અને ખ્રીસ્તીઓને અરબ દેશમાંથી કાઢી મુકો?"

ઉપલા રસુલુલ્લાહ (સ૦)ના હુકમોમાં તમામ દુન્યાનાં મુસલમાનો આવી છે. અરબ, અથવા અરબ વગરના બીજા દેશોનું ખાસપણું નથી. શામી, તુરકી, અથવા હીંદીમાં કાંઇ ફેર રાખ્યો નથી. એ હુકમોની જરૂરત એટલા માટે હતી, કે મકકા શરીફ, અને મદીના મુનવ્વરા ઇસલામના અસલી મથકો છે. હજાજની પહેલી જગ્યા કે જ્યાંથી તૌહીદે રબ્બાનીનો આફતાબ ચમકયો, અને તેણે પોતાની રજકણોને ચકચકિત બનાવી હ૨ હર રજકણને દુન્યાના અનેક હીસ્સાને માટે એક એક આફતાબ બનાવી દીધો. એ પવિત્ર જમીન ઉપર ઇસલામના ખરા જાંનિસારો, અને ખુદાપાકની તૌહીદ પર જાન કુરબાન કરવા વાળાઓના પવિત્ર ખુનના કતરાએ પડેલા છે. અને તેઓએ ઘણી દમામ દાર કુરબાનીઓ આપી, એ જગ્યાને કુફર, અને શિર્કની નાપાકીઓથી પાક કીધી છે.

એ માટે અરબ દેશ ઇસલામના મુળ પાયો છે. તૌહીદના આફતાબની ઉગવાની જગ્યા છે. ઇસલામી દબદબાનું મધ્ય બિંદુ છે, અને ખુદાઇ પ્રકાશકનો સીન છે એમાં ખુદા પાકના સર્વથી વધારે પવિત્ર દોસ્ત મોહમદ (સ૦)ની આરામ કરવાની જગ્યો છે. એમાં દુન્યાનું સર્વથી પહેલું તૌહીદનું એબાદતખાનું છે. એની રેતાળી જમીનના હરહર દાણાએ સહાબા (રદ)નું ખુન પીધુ છે એમાં ઇસલામના દાદા હઝરત ઇબ્રાહીમ (અલ)ની યાદગાર છે શું! બનવા જોગ છે કે ઇસલામના દુશ્મનના

કબજામાં રહી એ જગ્યાઓ પવિત્ર રહેશે ? શું ? ત્રણ ખુદાને માનવાવાળા પ્રકૃતિના પુજારીઓ, અને બધી દુન્યાને પોતાની જાગીર સમજવાવાળા ઓથી એ ઉમ્મેદ થઇ શકે છે, કે તેઓ પોતાના કબજા પછી રસુલે પાકના પવિત્ર રોજાની, અને બયતુલ હરામની ઇજ્જત બાકી રાખશે ? અને એ તૌહીદના દુશમનો તેની પવિત્રતાને પોતાના ખયાલી મધ્યબિંદુમાં જગ્યા આપશે ? રૈયતના ધાર્મીક જુસ્સાઓથી ડરી, અને પબલીક બેવફાઇના ભયથી કોઇ એવી વાત ન કરે, કે જેથી ઇસલામી આલમમાં એક તુફાન પેદા થાય, તો એ એક જુદી વાત છે, પણ યુરોપીયન તાકતોની ધાર્મીક તરફદારીનો અનુભવ છે, કે જેના કારણે બ્રીટનની જોખમભરી ફરજો બયતુલ મુકદદસની ફતેહને દબદબા ભરી જેહાદી જીત કહે છે. અને સેલોનીકા પર ગ્રીકોના કબજા વખતે એમ કહી ખુશી મનાવવામાં આવી હતી, કે યુરોપમાં ખ્રીસ્તી ધર્મનાં દાખલ થવાનો પહેલો દરવાજો પાછો ખ્રીસ્તીઓના કબજામાં આવી ગયો છે એક મિનિટને માટે પણ ખાત્રી થઇ શકતી નથી, કે આ ઇસલામના દુશમનો ઇસલામી પવિત્ર ઇજ્જત કાયમ રાખશે.

કેટલાક મુસલમાનો ધોકો ખાઈ રહ્યા છે, કે અંગ્રેજી કબજા પછી પણ હજ્જ ચાલુ રહેશે, અને પહેલાં કરતાં પણ વધુ આરામની સાથે હજ્જ કરી શકીશું. હું એ સાહેબોને એ અરજ કરૂં, છું કે શું તમોએ આ જાહેરી સફરને ખરેખરી હજ્જ સમજી લીધી છે ? અને જાહેરી સફરના આરામને દીલની હાજરી, અને નિર્મળતા, અને ઇમાનનો મીઠાસ સમજી લીધો છે ? જરા થોભી જાઓ ? તમોને જાહેરી આરામનો પણ અનુભવ થઈ જશે. જરા આ સુનેરી તુફાન કે જે સ્વાર્થપણા અને ચાલાકીની સાથે અરબની સપાટી ઉપર થઈ રહ્યું છે, એને જરા બંધ પડવા દો ? પછી આરામનો અર્થ પણ સમજાઇ જશે. વળી કહેવામાં આવે છે કે અરબ ઉપર બ્રીટનનો કબજો નથી. પણ ત્યાં તો મકકાના શરીફનું રાજ્ય છે તો હું કહીશ કે મકકાના શરીફની હુકુમતની હકીકત જાણકારોની નજરથી છુપી નથી. જે શરીફએ પોતાના જુના માલીક નામદાર ખલીફતુલ મુસલેમીન કે જેવણની તાબેદારી તેના ઉપર ફરજ હતી, તેનેથી એક ખ્રીસ્તી બળના બહેકાવવા પર બેવફાઇ કીધી, તે શરીફ જે બ્રીટનનો પગાર ખાતો હોય, તે શરીફ કે જે નસારાઓની તસ્વીર પોતાને સીને લગાડી રાખતો હોય, તે શરીફ જે ખુદાના પવિત્ર અને અમનની જગ્યાઓથી ઇસલામીઓને

પકડાવી કાફેરોને હવાલે કરતો હોય, શું! તેની હુકુમત ઇસલામી હુકુમત થઇ શકે છે? અને તે ઇસલામનો આગેવાન થઈ શકે છે? નાં! કદી નહીં!! તુંકમાં બયતુલ મુકદદસ, હજાજ, એરાક વીગેરે ઇસલામીઓના પવિત્ર મથકો છે. કોન્સટાન્ટીનોપલ, એડ્રીયાનોપલ, ઇસલામની જુની યાદગારો છે. એ બધાં મથકો ઇસલામી દબદબાનાં મધ્ય બિંદુ. અને ઇસલામીયા ખીલાફતની મુખ્ય જગ્યા હોવાના કારણે ધાર્મીક હુકમોના મુજબ નોન મુસલીમની અપવીત્ર અસરથી તેને પાક, અને સાફ રાખવાં ઇસલામીઓનું ખાસ ફરજ છે.

ઉપલી વીગતથી સાફ રીતે જણાઇ આવ્યું કે ઇસલામી દીની ફરજો શું છે.

(ક) પોતાના ઈસલામી ભાઈઓની મદદ કરવી.

(ખ) પવિત્ર મથકોનું રક્ષણ કરવું.

(ગ ખલીફતુલ મુસલેમીનને કાયમ રાખવામાં કોશીશ કરવી

[ઘ] ઇસલામી ખીલાફત મજબુત કરવા કોશીશ કરવી.

હવે સવાલ એ રહ્યો કે હિંદના મુસલીમો એ ફરજોને કવી રીતે અદા કરી શકે છે. તે પહેલાં મને કહેવા દયો, કે જ્યાં સુધી મને ખબર છે, ત્યાં સુધી એ માત્ર હિંદના મુસલમાનો તો શું! તમામ દુન્યાના ઈસલામીઓમાંથી કોઇ એક પણ મુસલમાન એવો ન હશે, કે જે એ ફરજોની જાણથી નકાર કરે. અથવા કોઇ એક પણ શક બતાવી શકે. એજ કારણે હીંદના એક છેડાથી બીજા છેડા સુધી એક તુફાન નજરે પડે છે. હર માણસ દુ:ખી અને બેકરાર છે. ખીલાફત કમેટીઓનો વધારો, અને આમ કોમી મેલાવડાઓ એની દલીલ છે, પણ કેટલાકો એવા પણ છે, કે જેઓ ડરના કારણે આ ફરજ જે તેઓને અદા કરવાની છે, તે ઉપર તરેહ તરેહની શંકાઓ કરે છે. અથવા દુન્યાની લાલચ, અને સુનેરી, રુપેરી મસલેહતો ના કારણે બહાનાઓ કાઢે છે.

તમોને ખબર છે, કે હિંદના આલીમોની એક મોટી સોસાયટી એવો ફેંસલો કરી ચુકી છે, કે હિંદના ઇસલામીઓની પાસે દુશમનોના નાશ

કરવા માટે તોપો, બંદુકો, અને એરોપલેનો નથી, તેથી તેઓ હથ્યારી લડાઇ કરી શકતા નથી. પણ તેઓને માની લેવું જોઇએ, કે જ્યાં સુધી બ્રીટન પ્રધાન મંડળ ઇસલામીઓની મતલબો કબુલ કરશે નહીં, ત્યાં સુધી તમામ હિંદુસ્તાનના મુસલમાનો તેઓનીસાથે અસહકારી લડાઇ ચાલુ રાખશે એટલે મુશલમાનો ઉપર હરામછે, કે તેઓ ઇસલામના દુશ્મનની સાથે એવી નીસબતો કાયમ રાખે, કે જેથી તેઓની કોઇપણ તાકતને મદદ પહોંચે અને તેઓના ગર્વ, અને અભિમાનના કેફને તેજ કરે. અને મુસલમાનો ઉપર પહેલું ફરજ છે, કે તેઓ ઇસલામના દુશમનોને દુશમનનાંજ દરજામાં સમજે. અને એવી નીસબતો ન રાખે. કે જેથી તેઓની સાથે મહોબત પેદા થાય, એ સદાચરણી લડાઇનું નામ તર્કે મવાલાત છે જે માટે પવિત્ર કોરાનમાં આવ્યુ છે કે "અય ઇમાનવાળાઓ ! મારા, અને તમારા દુશમનોને દોસ્ત અને મદદગાર ન બનાવો ?" એ પવિત્ર વાકયામાં હક તઆલાએ ખુદાના દુશમન. અને ઇસલામીઓના દુશમનની સાથે સહકાર કરવા થકી મના ફરમાવ્યું છે એ પવિત્ર આયત ઉતરવાનું કારણ એ હતું, કે જે વખતે હઝરત (સ૦)એ મકકાની ફતેહનો ઇરાદો કીધો, અને તે લડાઇની તૈયારીઓ શરૂ કીધી, તે વખતે હાતેબ ઇબ્ને અબી મુલ્તેઆહ સહાબીએ મકાના કાફરો ઉપર એક છુપો કાગળ તેઓને ખબરદાર કરવાને માટે લખ્યો. જેમાં લખ્યું હતું કે રસુલે ખુદા તમારી ઉપર હુમલો કરવાની તૈઆરીઓ કરે છે, માટે તમો તમારી ભલાઇ બુરાઇ સમજી લ્યો. કોરેશોની સાથે હાતેબને કોઇ નીસબીતી સબંધ ન હતો. એ માટે હાતેબે ચાહયું કે હું એઓની ઉપર આ એક ઉપકાર કરૂં. જેના બદલામાં તેઓ મારા બાળ, બચ્ચાં, માલ, મીલકત જે મકકામાં છે, તેનું રક્ષણ કરે. પણ જ્યારે નબી (અલ)ને એ વાતની વહીથી ખબર થઇ ગઇ, જેથી તે કાગળ રસ્તામાં પકડાઇ ગયો. ત્યારે ખુદા પાકે આ પવિત્ર કલામ ઉતાર્યું, જેમાં ઘણી બાબતો સમજવા જેવી છે.

તેમાં પહેલાંતો એક ખુદા પાકે "મારા, અને તમારા દુશમનો," એમ ફરમાવ્યું છે. એથી સાફ રીતે સમજાય છે, કે ખુદાના. અને ઇસલામીઓના દુશમનોથી અસહકાર કરવાનો હુકમ આપવાનું કારણ તેઓની દુશમનની, અને અદાવત છે. ત્યારે જ્યાં પણ દુશમનની મોજુદ હશે, ત્યાં

અસહકારનો હુકમ એવીજ રીતે લાગુ પડશે. જેવી રીતે મજકુર આયત શરીફ ઉતરવાના કારણમાં થયો હતો.

બીજું એ કે હાતેબ એ મકકાના કાફેરોની મહોબતમાં, અથવા દીલી વલણ, અથવા તેઓના કુફરથી રાજી હોવાના કારણે લખ્યો નહતો. તેતો માત્ર એક દુન્યવી મસલેહતના કારણે લખ્યો હતો, અને તે મસલેહત પણ એ હતી, કે તેના બાળ, બચ્ચાં, ઘરબાર વીગેરેના રક્ષણનો બીજો કોઈ ઉપાય ન હતો. કારણ કે તે ચીજો તે જગ્યાએ હતી, જ્યાં દુશમનો સંપુર્ણ બળવાન હતા. એથી હાતેબનું એ ખબર આપવું, દુશમનોની એક ખીદમત (પોતાની ચીજોના રક્ષણ)નો એક બદલો હતો એમ છતાં પણ હક તઆલાએ હાતેબના એ ખબર આપવાને સહકાર કહયો. અને મનાઇનો હુકમ ઉતાર્યો.

ત્રીજી બાબત એ છે, કે હાતેબનું એ કામ કાંઈ દુશમનોને હથ્યારની મદદ આપવા બરાબર પણ ન હતું. પણ માત્ર તેઓને તેઓના બુરા છેવટથી ખબરદાર કરવું હતું, અને પોતાની મુકિતનો માર્ગ વિચારવા માટે હલાક થઇ જવાનું વખત શીર ઉપર આવે તે પહેલાં એક મોકો આપવાનો હતો. પણ એટલી વાતને પણ હક તઆલાએ સહકારમાં ગણી. દુશમનોથી અસહકાર કરવાનો હુકમ ફરમાવ્યો, હાતેબના તે છુપા કાગળના શબ્દો ઉપલી બાબત ઉપર રોશની નાંખશે. "રસુલુલ્લાહ (સ૦) તમો ઉપર હુમલો કરવાનો ઇરાદો રાખે છે, માટે તમો તમારો બચાવ અખત્યાર કરો." અને જ્યારે નબી (સ૦) એ પુછયું કે અય હાતેબ! આ શી ચળવળ હતી? ત્યારે હાતેબે કહ્યું, કે "હુઝુર! મેં આ કામ કુફરના કારણે, અથવા ઇસલામથી ફરી જવા, અથવા ઇસલામ લાવ્યા પછી કુફરની સાથે રાજી હોવાના કારણે કર્યું નથી મારા બાળબચ્ચાં મકકાના કાફરો તરફ હતાં, અને મને તેઓના જાનનો ભય હતો, તેથી મેં વિચાર્યું, કે હું તેઓ ઉપરએક ઉપકાર કરૂં. અને ખરેખર હું જાણતો હતો કે તેઓ પર હક તઆલા પોતાનો ગજબ ઉતારશે, અને મારો કાગળ કાંઇ પણ ફાયદો પહોંચાડશે નહીં."

ચોથું એ કે હઝરત ઉમર (રદ) એ એ કામને ઇસલામથી બૈયત તોડી નાંખવા સાથે સરખાવ્યું, અને કહ્યું કે, "યા રસુલુલ્લાહ! એણે ઇસલામથી બૈયત તોડી નાંખી છે અને આપના વિરૂધ્ધ દુશમનોને મદદ કીધી છે."

એ પછી હક તઆલાએ ફરમાવ્યું, કે "હક તઆલા તમોને એવા લોકો સાથે સહકાર કરવાથી મના કરે છે, કે જે તમારાથી દીની લડાઇ કરે છે. અને [જેણે તમોને] તમારા ઘરોથી કાઢી મુકયા, અને કાઢવાવાળાના મદદગાર થયા, જે લોકો તેઓથી સહકાર રાખશે તે જુલમગારો માંથી છે."

જે કાફેરોમાં ઉપલી ત્રણ બાબતો હશે, તેની સાથે સહકાર કરવા થકી ઉપલી આયાત હરામનો હુકમ કરે છે.* તેમાં એક તો "મુસલમાનોથી ધાર્મીક યુદ્ધ કરવું" બીજી "મુસલમાનોને તેઓના ઘરોમાંથી કાઢવું, અને ઘર બરબાદ કરવું." અને ત્રીજી બાબત "કાઢવાવાળાઓને મદદ કરવી."

હવે આપણે પહેલી વાતને લ્યો, કે બ્રીટનનો ઇસલામની સાથે આ જેહાદ હતો કે નહીં, બ્રીટનના વડા પ્રધાને જનરલ એલનબીને બયતુલ મુકદદસની ફતેહ વખતે જે મુબારકબાદી આપી, એ ફતેહને દમામદાર જેહાદ કહયો હતો. તુર્કી સાથની સુલેહની શરતો ઉપર નજર નાંખવાથી જાડી બુદ્ધી રાખનારને પણ ખરી હકીકત પોકારીને કહે છે, કે એ જેહાદ છે. થરેસ પર ગ્રીકોને કબજો અપાવવો, ઇસ્તમબોલ પર કબજો કરવો, સ્મર્નામાં ગ્રીક જુલમીઓને જુલમ કરતાં

---

* પણ એ ઉપરથી એમ મતલબ નથી, કે જે કાફેરોએ એવાં કામો કર્યાં હોય, તેની સાથે જીંદગી શુધી અસહકાર કરવો. પણ જ્યારે તે કામો કરનાર મુસલમાન થઇ જાય, તો તેના ઇસલામ લાવતાંજ તેના પાછલાં કામો કર્યાંજ નથી, એમ થઇ જાય છે, અથવા તેનેથી મુસલમાનો સુલેહ કરે, તો સુલેહની શર્તો પર અમલ કરવો જરૂરી છે. જેવી રીતે મકકાના કાફેરોની સાથે હોદેબીયાહની સુલેહની શરતોમાં નબી (સ૦) એ તે મુસલમાનને પાછો આપી દીધો, કે જે કાફેરોની કેદમાંથી નીકળી આપની ખીદમતમાં હાજર થયો હતો.

ન અટકાવવું, એ બધી વિગતોથી કોઇ પણ ગુમાન બાકી રહેતું નથી, કે તુર્કો સાથે માત્ર તેઓના મુસલમાન હોવાના કારણે આ બધી બે ઇનસાફીયો દુરૂસ્ત રાખવામાં આવી છે,

હવે આપણે બીજી વાતને લ્યો, કે મુસલમાનોને ઘરોમાંથી કાઢવા. એ વિશે જણાવું છું, કે ઇસ્તમબોલ, અને તેની આજુ બાજુએ હજારો વતનીઓ વતન છોડી નાસી ગયા, ખુદ ગાદી વારેસ શાહજાદાએ રાજયથી ઇસલામી હીમાયતના કારણે ઘણી વખતે નાશી જવાનો પ્રયત્ન કર્યો, પણ તેને સખત પહેરા નીચે રાખવામાં આવ્યો. ગ્રીકોના જુલમથી સ્મર્નાના હજારો મુસલમાનો ઘરબાર છોડી નાશી ગયા, કોન્સટાન્ટીનોપલથી કેટલાક મોટા, અને આગેવાની ભર્યો ભાગ લેનારાઓને દેશ પાર કરી માલટા મોકલી આપવામાં આવ્યા. એ બાબતો મુસલમાનોને ઘરોથી કાઢનાર, અને કાઢનારને મદદ કરનારના હુકમમાં દાખેલ છે. માલટામાં તુર્કોના ઘણા આગેવાનો મારી ત્યાંની હાજરી દરમ્યાન નજરકેદ હતા.

જ્યારે ઉપલી ત્રણે બાબતો બ્રીટન ગવરમેંટના જોખમદાર પ્રધાનોના તરફથી થવા પામી, ત્યારે શું ! હજી પણ કોઇ મુસલમાનને બ્રીટન સાથે સહકાર હરામ વીશે કાંઇ શંકા બાકી રહી શકે છે ?

હવે એક શંકા એ બાકી રહી, કે મવાલાત જુદી ચીજ છે, અને મોઆમેલાત જુદી ચીજ છે. અને ઊપલી આયત મવાલાત કરવાને નાં પાડે છે. મોઆમેલાતને માટે નાં પાડતી નથી. તો હું કહીશ, કે હાં ! મવાલાત અને મોઆમેલાતમાં સમજના આધારે તફાવત જરૂર છે. પણ મવાલાતના અર્થમાં નજદીકી ઉત્પન્ન કરવા વાળી નીસબતો, અને પોત પોતામાં દોસ્તીની તમામ દોસ્તી કરવાના આધારો શબ્દકોષના આધારે દાખેલ છે તેથી તમામ એવા મામલાઓ કે જેથી મવાલાત (દોસ્તી) વધે. અને એવા મામલાઓ તેઓની વેરી તાકતને વધારે, અને એવી નીસબતો (લશકરી નોકરી વીગેરે) જે મુસલમાનોને હલાક કરે, ગાને ઇસલામી દમામ ઘટાડવામાં દખલ રાખતી હોય, અને એવાં કામો કે જેના કારણે એઓ ઇસલામીઓની રાજી ખુશી પર કોઇ વખતે દલીલ આપી શકે, અથવા એવી રસમો કે જેથી આપણને એઓની સાથે મહોબત છે, એમ જણાઇ આવતુ હોય, એ બધી

બાબતો ખરેખરી રીતે હરામ મવાલાતમાં આચારની સાથે દાખેલ છે. હાએલના બનાવને જરા વિચાર કરી હઝરત ઉમર (રદ) ની ફરમાની આંખોથી જો જોવામાં આવશે, તો પછી કોઇ પણ શંકા બાકી રહેશે નહીં એના વધુ ખોલાસાનો આ વખત ન હોવાના કારણે માત્ર એટલાજ ઉપર તમામ કરૂં છું, અને જે બીજી શંકા પેદા થાય છે, કે મુસલામીઓ તર્ક મવાલાતથી ઇજા, અને તકલીફ ઉઠાવશે, તે વિશે કાંઈ ટુંકમાં કહેવું જરૂરી સમજું છું.

જે વખતે યહુદ બનુ કતીકાઅથી મુસલમાનોની લડાઈ શરૂ થઇ તે વખતે એબાદાહ બીન સામત અનસારી (રદ) એ ફરમાવ્યું કે યા રસુલુલ્લાહ! મારી યહુદની એવી મંડળીથી મવાલાત હતી, કે જેઓની સંખ્યા ઘણીજ મોટી. અને બળવાન છે. પણ હું આજે તેઓની મવાલાતથી હાથ ઉઠાવું છું. અને હવે ખુદા, અને તેના રસુલ વગર મારો કોઈ મૌલા નથી." એ ઉપરથી અબદુલ્લાહ ઇબ્ને અબી (મોનાફેક) બોલ્યો કે, "હું તો યહુદીઓના મવાલાતથી હાથ ઉઠાવી શકતો નથી. કારણ કે મારી તો તેઓ વગર ગુજર થવી મુશકેલ છે." એ ઉપરથી હકતઆલાએ આયતો ઉતારી કે, "અય ઇમાનવાળાઓ તમો યહુદ, અને નસારાને દોસ્ત ન બનાવો? અને તેઓથી મવાલાત ન રાખો? હવે જે ઉપલા મોનાફેકએ જે એમ કહ્યું કે, "હું તો યહુદની મવાલાતથી હાથ ઉઠાવી શકતો નથી. મારી તો તેઓ વગર ગુજર થવી મુશકેલ છે." એ તેનું કહેવું પણ મવાલાત દુરુસ્ત થવા માટે સંપુર્ણ ન થયું. અને મવાલાત કરવાની રજા ન આપી. અને બીજી જગ્યાએ એવાઓ માટે ફરમાવ્યું કે, "એઓના દીલોમાં બીમારી છે" અને જે તેઓએ કહ્યું કે અમને તો તકલીફ, અને ઇજા પહોંચવાનો ભય છે તેના જવાબમાં હક તઆલા ફરમાવે છે કે "હક તઆલા ઘણી જલદી પોતાની તરફથી મુસલમાનોની ફતેહ, અથવા બીજો કોઈ દમામદાર હુકમ જાહેર કરશે. જેથી તે બધા ડરપોકો પોતાના જાતી ઇરાદાઓ પર લજવાશે."

આજે પણ એક કાર્ય કરવા જેવું મોટું મેદાન તમારી આગળ પડેલું છે. અને પરીક્ષાનો સખત ઉતારો આગળ છે. તમો વધુ આગળ

ન જાણ્યો ? માત્ર તમારા નામદાર માલીક રસુલે કરીમ (સ૦) ની હાલતો પરજ વિચાર કરો ? કે હુઝુર (સ૦) ને અરબના કાફેરોએ એટલી તકલીફો આપી હતી. કે અલ અમાન ! અલ હફીઝ !! પણ આપ તે તમામ જીવતોડ તકલીફોને ઘણીજ મજબુતીની સાથે સહન કરતા રહ્યા, અને પોતાના ફરજ ઇસલામ ફેલાવવાને સંપુર્ણ રીતે કરતા રહયા. છેવટ એટલે સુધી વાત આવી કે, મક્કાના કાફેરોએ આપને મારી નાખવાનો ઇરાદો કરી, આપના ઘર ઉપર ઘેરો નાખ્યો તે વખતે આપે ખુદાપાકથી હુકમ લઇ, મકાન તજી તશરીફ લઇ ગયા, અને સોર નામની ગુફામાં ત્રણ દીવસ રહી, મદીના મુનવ્વરા ચાલ્યા ગયા. તે જમાનામાં મુસલમાનોની સખત રીતે પરિક્ષા હતી કારણકે મુસલમાનોની સંખ્યા ઘણીજ ઓછી, અને પૈસા સંબંધી હાલત ઘણીજ તંગ હતી. પણ તેઓનું ઇમાન સંપુર્ણ. અને દીલ ખુદા તરફથી નિશ્ચીંત હતાં. તેઓની સચ્ચાઇ, અને મજબુતીની બરકત હતી, કે જેથી કાફેરોના બધા ઇરાદાઓ ધુળમાં મળી ગયા, અને ફજેત થઈ હારી ગયા, અને ખુદાનું નુર તમામ દુન્યામાં પ્રકાસ્યું

મારી મતલબ એ બયાનથી માત્ર એ છે, કે આજે અગર મુસલમાનોના ઇમાન મજબુત થઇ જાય, અને ખુદા પાકે જે કાયદો કર્યો છે, કે "અમો પર મુસલમાનોની મદદ કરવી જરૂરી છે." એ વાક્ય પર પુરેપુરો ભરોસો થઇ જાય, અને તકલીફ ઉઠાવવામાં જરા સબર, અને મજબુતીથી કામ લ્યે, તો તેઓની ફતેહ ખરેખર છે. કારણકે મુસલમાનોની સંખ્યા દુન્યામાં ચાલીસ કરોડની છે. જેમાંથી સાડા સાત કરોડ હિંદમાં વસે છે. અગર એ બધા. એક મત થઇ ઇસલામી ખીદમત કરવા માટે સબર અને મજબુતીની ઢાલ લઇ ઉભા થઇ જાય, તો શું ! કોઇ તાકત એવી પણ છે ? કે જે તોહીદની વીજળી પર ફતેહ મેળવી શકે ?

ખુદાના દુશમનો હંમેશાંથી ઇસલામ, અને ઇસલામીઓને આ હરતીના સફા પર નાબુદ કરવાની કોશીશ કરે છે. પણ ખુદા પાકની. મદદ, અને તોફીકથી મોમીનોની ઇમાની તાકત, અને મજબુતી તેઓની કોશીશોની સાબે સદદે સાકંદરી સાબેત થઇ છે. ઇસલામ ખુદાનું નુર છે, જે કદી પણ એ આંધળાઓની ફુંકથી બુઝાશે નહીં,

અય તૌહીદના બાળકો ! આજે તમારા ઇમાન, અને નિર્મળતાની પરિક્ષા લેવાઇ રહી છે. ખુદા પાક જુએ છે, કે કોણ તેના જમાલ, અને જબરૂતની આગળ શીર નમાવે છે, અને કોણ એવા છે, કે જે દુન્યાની નાશ પામવાવાળી હસ્તીઓના ડરથી ખુદાની અમાનતમાં ખેયાનત કરે છે. અગર તમોને કયામતમાં ખુદાની આગળ જવું છે. અને રસુલ (સ૦) ની શફાઅતની જરૂરત છે. તો તેના પાકદીનનું રક્ષણ કરો ? અને તેના પવિત્ર હુકમો પર ચાલો ? તેની તૌહીદની અમાનતને બરબાદ થવા ન દયો ? અને તેની આપેલી ઇજ્જતને હકીકી ઇજ્જત સમજો ? ઇસલામ માત્ર એબાદતનું નામ નથી પણ તમામ ધાર્મિક, મુલકી કારોબાર, સદાચરણી, રાજ્ય વહીવટ વીગેરેની જરૂરતો ને માટે એક સંપુર્ણ બંદોબસ્ત નું નામ છે. જેઓ આ જમાનામાં ઘરોમાં ભરાઇ ઇસલામી ફરજો અદા કરવાને સંપુર્ણ સમજે છે, તેઓ ઇસલામના પાક સાફ દામન ઉપર એક એબદાર ધબ્બો લગાડે છે. તેઓના ફરજો માત્ર નમાજ, રોજા પરજ પુરાં થતાં નથી. પણ તેની સાથે ઇસ્લામની ઇજ્જત સદા કાયમ રાખવા અને ઇસ્લામી દમામનું રક્ષણ કરવાની જોખમદારી પણ તેઓ ઉપર જરૂરી છે. અમોને અને તમોને ખુદા પાક તે કામ કરવાની સમજ આપે, કે જેનેથી જે રાજી, અને જેને તે પસંદ કરતો હોય.

હીંદુ ભાઇઓએ જે આ મુસીબતમાં તમારી હમદર્દી, કીધી છે, અને કરી રહયા છે, એ એઓની સદાચરણી શરમ, અને ઇનસાની ખાન દાનીની દલીલ છે, ઇસલામે ઉપકારનો બદલો ઉપકાર બતાવ્યો છે પણ જાહેર છે, કે ઉપકાર તેનું નામ છે, કે તમો તમારી પોતાની ચીજ કોઇને આપી દયો. પારકી ચીજ ઉંચકી બીજાને આપી દેવાને ઉપકાર કહેતા નથી. એ માટે તમો હીંદુ ભાઇઓના ઉપકારના બદલામાં તેજ કામ કરી શકો છો. કે જે અખલાકી, અને શરીફાના રીત મુજબ તમારા અખત્યારથી કરી શકતા હોવ, દીની હુકમો ખુદાની અમાનત છે, એ ઉપર તમારો કશો અખત્યાર નથી. એ માટે જરૂરી છે. કે ઇસલામની હદમાં રહી. તમો ઉપકારને બદલે ઉપકાર કરજો. અને બન્ને કોમો મળી એક એવા જોરાવર દુશમનના મોકાબલા માટે તૈયાર થઇ જાઓ, કે જે તમારા ધર્મ, અને સ્વતંત્રતાને પાયમાલ કરી રહયો છે.

આલીમોની મંડળી કે જે ખરેખર ઇસલામીઓની ધાર્મિક આગેવાન

છે. તેઓ પર આ વખતે ફરજ છે, કે વખતની બારીકી, અને જરૂરતો નજરથી ગુમ ન કરે, અને પોત પોતાના ઝગડા, અને વિરૂદ્ધતામાં પડી મુળ હેતુને ખરાબ ન કરે, નહીં તો મુસલમાનોની ખરાબી, અને બરબાદીની તમામ જોખમદારી એઓને શીર રહેશે. ઇલ્મી બારીકીઓની શોધ ખોળ માટે ઘણાં મેદાનો ખુલ્લાં છે. એબાદતને માટે તમને ઘણી રાતો શીરકત વગર તમોને મળી શકે છે પણ જે કામ કે જબલ ઓહદ અને જંગે બદરમાં થયાં હતાં. તે કામો મસજીદે નબવી જેવી પવિત્ર જગ્યાએ થવાએ લાયક ન હતાં.

આજે હકો માંગવાને માટે આમ સભાઓ ભરી ભેગા મળવું અવશ્ય જરૂરી છે, માત્ર રાત્રીના સમયે દોઆ કરવી કાફી થઈ શકતી નથી. અગર ચાલુ જમાનામાં આપણને એરોપલેનો, તોપો, બંદુકોનો ઉપયોગ દુશમનોનો નાશ કરવાને માટે દુરૂસ્ત થઇ શકતો હતો, તો મોટા મેલાવડાં, કોમોની એકયતા, અને એકમતીનાં મતલબો પણ દુરૂસ્ત થવામાં વાંધો આવશે નહીં. કારણ કે આ જમાનામાં જેઓની પાસે એરોપલેનો, તોપો, બંદુકો નથી, તેઓના એજ હથ્યાર છે.

વ્હાલા સાહેબો! બ્રીટનનો એવો દાવો છે, કે તે કોઇના પણ ધાર્મીક કામોમાં માથુ મારતી નથી, એમ આજે આપણે વરસોથી સાંભળતા આવ્યા છીએ, પણ હું પુછું છું, કે શું ઇસ્લામીઓ પોતાના દરેક ધાર્મી કામોમાં પુરેપુરી સ્વતંત્રતાની સાથે કામ કરી શકે છે ! શું ! રાજ્યનો બળવાન પંજો તેઓની ગરદન દબાવવા હર વખતે તૈયાર નથી ! આજે મોલવી ઝફર અહમદ ખાન, મોલવી લેકા ઉલ્લાહ, સુફી એકબાલ અહમદ, મોલવી મોહમ્મદ ફાખેર, અને એવી રીતે બીજા હિંદનાબાળકો કયા ગુનાહના આધારે કેદખાનું ભોગવે છે? શું ! તેઓએ ઈસલામના ધાર્મીક હુકમો ફેલાવવા વગર કોઈ બીજો ગુનોહ કર્યો છે ? શું ! ધાર્મીક હુકમોના ફતવા જપત થયા નથી ? શું ! મુસલમાનોની હજારો પરદાવાલી બીબીઓ નીકાહ, અને તલાકના ફેસલાઓમાં નોન મુસલીમ ખાતાઓમાં ઇસલામી હુકમો વિરૂદ્ધ ફેસલો કરવાને નાચાર નથી ? શું ! પાડોસીઓના હકો અને કબજા વહીવટના કાયદા ઇસલામીયા શરીઅત પ્રમાણે છે ? ઉપલી તમામ ચીજો જેની પુરી ખબર રાખવી જમઇયતે ઓલમાના ફરજોમાં સર્વથી વધારે જરૂરી છે.

એવીજ રીતે ઇસલામી ધાર્મીક શિક્ષણને માટે કોઇ કારગર બંદોબસ્ત કાયમ કરવો, અને તમામ ઇસલામી મદરસાઓને એકજ રીત પર ચલાવવા, એવીજ રીતે ઇસલામી વકફોનો બોહલો વહેવાર પણ એક ખાસ બંદોબસ્તનો મોહતાજ છે, એવી રીતે બીજી ઘણી ઇસલામી જરૂરતો જે આ મોટી મંડળી આલીમોની એક જગ્યાએ ભેગા ન મળવાના કારણે વિખરાયલી હાલતમાં છે, તે સર્વનો યોગ્ય બંદોબસ્ત કરવો આ જમાનામાં ખાસ જરૂરી છે. હકતઆલાનો બેસુમાર એહસાન છે, કે તેણે પોતાના રહમથી આ મોટી મંડળીને ભેગી કીધી, અને ઉમ્મેદ છે, કે એ જમાઅત તમામ વીખરાયલા કામોનો પુરતો બંદોબસ્ત કરશે.

મારી વાત બંધ કરૂં તે પહેલાં તમો સાહેબોથી હું એક ઘણી નમ્રતા પુર્વક અરજ કરૂં છું કે હર હાલતમાં ખુદા પરજ ભરૂસો રાખજો અને દીની ફરજો અદા કરવા માટે મજબુત ઇરાદો બાંધજો. ખુદાની રહમત પોતાના નેક બંદાઓની સાથે રહે છે. અને તેની દયા ધરડાઓ, અને તેની ઉપર વિશ્વાસ રાખવાવાળાઓને મદદ કરે છે,

ઓ જીવતા, અને પવિત્ર ખુદા ! ઓ બક્ષેશ કરવાવાળાઓમાં સર્વથી વધારે બક્ષેશ કરવાવાળા ! ઓ બન્ને આલમના બાદશાહ ! અમારા પાપોને માફ કરી દે ! અને ઘરડા, અને અબળો પર દયા કર ? અમોને સારા કામોની સમજ આપ ? અને દીનની સેવા માટે અમારા દીલો મજબુત કર ? અને અમારા પહોંચાઓમાં શક્તિ આપ ? અમારા અને તારા દુશમનોનો નાશ કર ? ખરાને વિજય, અને ખોટાને પરાજય આપ ? આમીન ! છેવટે મતલબ એ છે. કે તમામ સ્તુતિ તે ખુદાને માટે છે, જે તમામ આલમનો પાળવાવાળો છે, અને સલામતીઓ, અને રહેમતો તેના રસુલ મોહમ્મદ (સ૦) પર અને તેમનાં કુટુંબીઓ. અને તેમના દોસ્તોપર થાઓ !!!

સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

“ [illegible] ”
[illegible] (૧)
[illegible]
છે. જે [illegible] માંગવાથી મોકલી આપ-
વામાં આવશે.

ઓનરરી સેક્રેટરી.

[illegible] મંદિર

રાંદેર જીલ્લા સુરત.

